

Vår saksbehandler
Jan Kåre Husa

Referanse
JAHU/2022/299-4/X20

Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
Formannskapet		26.04.2022
Kommunestyret		05.05.2022

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Oppdal kommune

Vedlegg

1 Helhetlig ROS, Oppdal kommune – 13.01.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Sivilbeskyttelsesloven (§ 14) fastsetter at:

«Kommunen plikter å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan skje i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene skjer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstilles i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.»

Sivilbeskyttelsesloven krever også at helhetlig ROS skal oppdateres i takt med revisjon av kommunedelplaner, som et grunnlag for overordnet beredskapsplan. Kommuneplan for Oppdal skal rulleres i 2022/2023, etter gjeldende planstrategi. Helhetlig ROS skal også legges til grunn for kommunens planarbeid og byggesaksbehandling.

Ny, helhetlig ROS for Oppdal erstatter ROS vedtatt av kommunestyret 30.11.2016. Utredningen skal bidra til å identifisere hva som er vesentlig for kommunens evne til å håndtere påkjenninger, samt foreslå hvordan vi kan prioritere for å forebygge og begrense skader dersom hendelsene inntreffer.

Gjennom arbeidet vil Oppdal kommune oppnå følgende effekter:

- gi en oversikt over risiko- og sårbarhetsforhold i kommunen, og hvordan de påvirker kommunen
- økt kompetanse og forståelse for tverrsektorielle risikoer, sårbarheter og gjensidig avhengighet
- foreslå tiltak for hvordan risiko og sårbarhet kan reduseres og håndteres
- gi planleggingsgrunnlag og beslutningsstøtte i kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
- dokumentasjon av oppfylte lovkrav

Vedtatt planstrategi for Oppdal 2020-2023 slår fast at revideringen av gjeldende ROS skal gjennomføres innværende periode. Revideringen skal også omfatte analyse av kommunens sårbarhet for framtidige klimaendringer.

I 2019 vedtok Oppdal kommune målet om at Oppdal skal være et klimarobust og sikkert samfunn i et endret klima (Klima- og energiplan for Oppdal, 2019-2030). Oppdal kommune har i løpet av høsten 2020 gjennomført en analyse av klimasårbarhet og klimarelatert risiko i kommunen. Analysen er lagt til grunn for utarbeidelse av strategier og klimatilpasningstiltak. Kommunestyret vedtok i sak 21/66

den 03.06.2021 blant annet at:

«Klimasårbarhetsanalysen og klimasårbarhetsstrategiene med tiltak legges til grunn ved rullering av helhetlig Risiko- og sårbarhetsanalyse for Oppdal.»

Kommunedirektøren satte ned en arbeidsgruppe med ansvar for å planlegge og gjennomføre den helhetlige sårbarhetsanalysen, bestående av:

Enhetsleder Plan og forvaltning: Ane Hoel

Enhetsleder Tekniske tjenester: Thorleif Jacobsen

Miljøretta helsevern: Vigdis L. Thun

Politi: Finn Skårsmoen

Brann og redning: Steingrim Falksete

Utviklingsleder: Jan Kåre Husa

I tillegg har følgende deltatt:

Sivilforsvaret: Marius Eliassen Watn

Oppdal Røde kors: Eirin Heggvold

Oppal skiheiser AS: Hans Erik Kveum

Andre fagpersoner i Oppdal kommune og eksterne som har bidratt:

Kommuneoverlege Jon Matzow Tønsberg

IKT: Jan Ove Henriksen

Landbruk: Gro Aalbu

Byggesak: Marte Kleveland Dørum

Vitnett: Stig Otto Strand

Consto Midt-Norge AS: Henrik Vågen

Plankontoret ved Audhild Bjerke har vært sekretariat.

Miljøfaglig vurdering

Gjennomført som del av utredningen

Landbruksfaglig vurdering

Gjennomført som del av utredningen

Folkehelsevurdering

Gjennomført som del av utredningen

Vurdering

Veileder fra DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 2014) om helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen danner grunnlaget for den rapporten som nå foreligger.

Følgende kriterier er lagt til grunn for å identifisere uønskede hendelser:

- de berører flere sektorer / ansvarsområder og krever samordning
- de utfordrer normaldriften i kommunen og den ordinære produksjon av tjenester
- det er usikkerhet knyttet til årsaker, forløp og konsekvenser av hendelsen
- de vil skape stor bekymring/frykt i befolkningen
- de kan medføre svikt i forsyning som får store konsekvenser for befolkningen
- det er realistisk at hendelsene kan skje i Oppdal

Erfaring fra hendelser gjennom de siste fire årene, både i kommunen, inn- og utland har også vært relevant. En rekke kilder er benyttet for å velge ut de mest aktuelle og realistiske verstefallscenariene for Oppdal:

- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Oppdal kommune, 2016
- Overordnet beredskapsplan, Oppdal kommune
- Relevante forhold ved kommunen
- Aktuelle hendelser lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- Klimasårbarhetsanalyse for Oppdal, 01.10.2020. ROS-analysen skal belyse særlige utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner, herunder tap av kritisk infrastruktur, som gir grunnlag for å vurdere robusthet i kommunens ulike funksjoner og i kommunens beredskap.
- ROS Trøndelag 2019, Statsforvalteren i Trøndelag
- Nasjonale analyser av krisescenarier (AKS) fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB 2019)

I arbeidet er det foretatt vurderinger av hvilke hendelser som kan inntreffe, sannsynligheten for at de inntreffer og hvilke konsekvenser disse hendelsene kan få. Sårbarhetsvurderingen tar utgangspunkt i systemene som utsettes for hendelser (påkjenninger). Systemene kan være for eksempel vegger, strømforsyning, naturmiljø eller større organisatoriske systemer (som for eksempel kommunen). Sårbarhetsvurderingen skal si noe om hvor motstandsdyktige systemene er for påkjenninger og evnen til gjenopprettelse. Hva tåler de, og når svikter de?

Egenskaper både ved hendelsen og systemet som rammes påvirker sannsynligheten for at uønskede hendelser kan skje, og hvilke konsekvenser disse hendelsene får dersom de inntreffer. Eksisterende risikoreduserende tiltak kommer frem for hver hendelse på det enkelte analyseskjema.

Det er svært krevende å skulle ha en effektiv og god beredskap for alle typer av hendelser og situasjoner. Moderne samfunn er sårbare og krevende å beskytte. Derfor må vi satse på beredskapsløsninger og krisehåndteringsevne som er relevante i flere typer hendelser. Det betyr ikke at vi skal ha beredskap for alt mulig, men at vi baserer vår beredskap på gode risikoanalyser og ressurser som er anvendelige for flere typer hendelser. Dette er bakgrunnen for scenarioanalysene som er gjort.

Krigen i Ukraina har medført endret trusselbilde for hele Europa. Det handler bl.a. om usikkerhet knyttet til kjernekraftverk og mulighet for radioaktiv stråling i f.eks. hendelser ved disse. Norske kommuner må videre forberede seg på å ta imot flyktninger fra Ukraina i tillegg til flyktninger fra andre land, noe som vil si at vi i Oppdal må ha et hjelpeapparat til å håndtere.

Situasjonen med krig i Ukraina har oppstått etter at forslag til revidert ROS for Oppdal kommune er utarbeidet, og følger av krigshandlingene er derfor ikke belyst særskilt i utredningen. Konsekvensene for kommunene er uavklart, men krigen i Ukraina gjør at vi i tiden framover må ha ytterligere fokus på

- Forberedelse for å kunne ta imot flere flyktninger
- Informasjon til innbyggerne om aktuelle prosedyrer ved eventuelle hendelser
- Avklaring av mulig samarbeid med Sivilforsvar og Heimevern ved eventuelle hendelser, koordinert med politiet.

Til forskjell fra gjeldende helhetlige ROS fra 2016, der hele 58 ulike hendelser er analysert, er det nå sett på 13 scenarier der en kjede av hendelser kan inntreffe. De ulike hendelsene som er belyst, vil forhåpentligvis ha stor overføringsverdi til et bredt spekter av hendelser. Det er viktig å være bevisst på at en uønsket hendelse kan utløse følgehendelser. Det er valgt å belyse svikt i infrastruktur, bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon og lignende som følgehendelser, framfor å behandle dette som egne scenarier.

I analysen er det vurdert følgende scenarier:

1. 1000-årsflom i Oppdal sentrum
2. Snøskred jernbanetunnel/Driva/E6
3. Snøskred hyttefelt Skaret
4. Snøskred skiheisene
5. Ekstremvær, Våttåhaugvind
6. Ekstremtørke

7. Regnflom, Gardåa hyttefelt
8. Pandemi
9. Brann på campingplass
10. Trafikkulykke tankbil farlig last
11. Brann Helsesenteret
12. Inntrenging i datasystemer
13. Terror - alvorlige hendelser/PLIVO (Pågående Livstruende Vold)

Vi ser at flere av naturhendelsene vil ramme svært mange kritiske samfunnsfunksjoner. De fleste hendelsene vil få konsekvenser for oppfølging av særlige sårbare grupper, og berører nød- og redningstjeneste, samt kommunens kriseledelse og krisehåndtering. Det forventes behov for befolkningsvarsling og evakuering ved de fleste hendelsene.

For liv og helse (dødsfall, skader og sykdom) er det scenariene for pandemi, terror og store skredhendelser som utgjør størst risiko (stor sannsynlighet og konsekvens). Størst risiko for ustabilitet og manglende dekning av grunnleggende behov er knyttet til pandemi, storbrann, terror og dataangrep. Risikoen for de materielle verdiene er størst ved store skredhendelser (jernbane/infrastruktur, hytteområder), ekstremværhendelser, pandemi, storbrann og dataangrep. Risiko og sårbarhet for naturverdier er størst ved ekstremtørke og trafikkulykke med tankbil med farlig last. For kulturelle verdier er det lite risiko og sårbarhet registrert blant scenariene.

Forslag til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse legger til grunn følgende mål og strategier samt kategorisering av nye tiltak:

Mål

Oppdal skal være et klimarobust og sikkert samfunn i et endret klima (**KS-sak 21/66, 3.6.2021**).

Vedtatte strategier (KS-sak 21/66, 3.6.2021):

- Klimatilpasning skal innarbeides i all kommunal virksomhet.
- Kompetansen innen klimatilpasning økes gjennom informasjon, samarbeid, forskning og utvikling.
- Utredninger og tiltak gjennomføres for å begrense risiko for akutte og langsiktige klimarelaterte hendelser

Foreslåtte, nye strategier:

- Sikre bedre samhandling med eiere av kritisk infrastruktur og ha god beredskap for viktige samfunnsfunksjoner.
- Styrke innbyggernes egenberedskap.
- Ha et plan- og styringssystem som reduserer sannsynlighet for at uønskede hendelser forekommer gjennom god forebygging.
- Ha en forberedt og øvet kriseorganisasjon for å redusere konsekvensene for befolkningen dersom vi utsettes for en uønsket hendelse.
- Samarbeide nært med eksterne aktører for å styrke samfunnssikkerheten.

Foreslåtte tiltak er kategorisert under følgende hovedoppgaver:

1. Oppfølging av naturfare i kommunens planlegging og daglige drift for å redusere klimasårbarhet
2. Krisekommunikasjon
3. Beredskapsplanlegging
4. Kommunens egenberedskap
5. Kommunen som pådriver

Tiltakene er nummerert ut fra forslag til prioritert rekkefølge. Det er ikke vurdert kostnader ved tiltakene.

Forslag til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse er sendt på høring til bl.a. regionale myndigheter. Det er mottatt tilbakemelding fra NVE, Statens vegvesen, Statsforvalteren og Trøndelag fylkeskommune. Tilbakemeldingene er lite konkrete, men handler om at analysen virker omfattende og det ser ut som

det er gjort et godt arbeid. Fylkeskommunen ber om at Oppdal videregående skole inviteres med som observatør i øvelser som angår alvorlig tilsiktet voldshendelser (PLIVO).

Fra Statsforvalteren meldes at formell gjennomgang fra Statsforvalteren gjøres på tilsyn.

Kommunedirektøren har forberedt behandling i kommunestyret med innstilling via formannskapet. Formannskapet har etter vedtatt delegeringsreglement ansvar for bl.a. overordnet planlegging samt strategisk, overordnet styring og utvikling.

Formannskapet har også ansvar for å forberede planprosesser til kommuneplan og innstille til kommunestyret. Helhetlig ROS vil være et viktig grunnlag for kommuneplan.

Kommunedirektørens tilråding

1. Kommunestyret slutter seg til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse utarbeidet av kommunedirektørens arbeidsgruppe, datert 13.01.2022.
2. Mål, strategier og tiltak legges til grunn i arbeidet med revidering av kommunens beredskapsplaner og kommuneplan/kommunedelplaner.